DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
20. november 1997 *

I sag C-90/96,

angående en anmodning, som Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Italien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

David Petrie m.fl.

mod

Università degli studi di Verona,

Camilla Bettoni,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 5 og 48 og af artikel 1 og 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467),

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C. Gulmann, og dommerne J. C. Moitinho de Almeida (refererende dommer), D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet og L. Sevón,

generaladvokat: N. Fennelly
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— David Petrie m.fl. ved advokat Lorenzo Picotti, Verona

— den italienske regering ved afdelingschef, professor Umberto Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, Pier Giorgio Ferri

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Pieter van Nuffel, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og Enrico Altieri, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at David Petrie m.fl., den italienske regering og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 6. februar 1997,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 20. marts 1997,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 14. februar 1995, indgået til Domstolen den 21. marts 1996, har Tribunale amministrativo regionale per il Veneto i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 5 og 48 og af artikel 1 og 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet (EFT 1968 II, s. 467).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag, som David Petrie, Robert Hill og David John Newbold har anlagt mod Università degli studi di Verona.

3 Petrie, Hill og Newbold, der er britiske statsborgere, har i flere år arbejdet som lektorer i fremmedsprog ved fakultetet for fremmedsprog og udenlandsk litteratur ved Verona's Universitet.

4 Sagsøgerne i hovedsagen, som er ansat på ubestemt tid og med samme økonomiske vilkår som en undervisningsassistent (»professore associato«) ansat for en begrænset periode, indgav ansøgning om vikariatet i »undervisning i moderne sprog« for det akademiske år 1995/96 på baggrund af det stillingsopslag, det kompetente fakultetsråd ved Verona's Universitet offentliggjorde den 15. marts 1995 i overensstemmelse med artikel 12 i lov nr. 341 af 19. november 1990 (herefter »lov nr. 341«).

5 Artikel 12 i lov nr. 341 bestemmer følgende:

»5. Artikel 114, stk. 1, i dekret nr. 382 af 11. juli 1980 fra republikkens præsident, som ændret ved artikel 3 i lov nr. 477 af 13. august 1984, affattes således:

'Kurser og vikariater kan udelukkende tildeles fastansatte lærere ("professori di ruolo") og "godkendte" forskningsmedarbejdere ("ricercatori universitari confermati") inden for samme videnskabelige område og samme fag eller inden for et lignende område under samme fakultet; hvis dette ikke er muligt, kan de ved begrundet afgørelse tildeles fastansatte lærere og "godkendte" forskningsmedarbejdere ved et andet fakultet ved samme universitet eller et andet universitet. Ved tildeling af vikariater skal fakultetsrådet, såfremt der foreligger ansøgninger fra fastansatte lærere og "godkendte" forskningsmedarbejdere inden for samme videnskabelige område og samme fag, tillægge ansøgninger indgivet af lærere fortrinsstilling.'«

6 Ved afgørelser af 14. april 1995 meddelte rektor ved Verona's Universitet sagsøgerne afslag på deres ansøgninger med den begrundelse, at »i medfør af artikel 114 i dekret nr. 382/1980, som ændret ved artikel 3 i lov nr. 477/1984 og artikel 12 i lov nr. 341, kan kurser og vikariater kun tildeles fastansatte lærere og 'godkendte' forskningsmedarbejdere«.

7 Ved afgørelse af 19. april 1995 tildelte fakultetsrådet Camilla Bettoni, der var lærer ved et andet universitet, vikariatet i faget undervisning i moderne sprog for det akademiske år 1995/96.

8 Petrie, Hill og Newbold anlagde herefter sag ved den forelæggende ret til prøvelse af rektors afgørelser af 14. april 1995 og fakultetsrådets afgørelse af 19. april 1995.

9 Sagsøgerne i hovedsagen har ifølge forelæggelseskendelsen fremført to anbringender, nemlig dels at der er tale om en tilsidesættelse af traktatens artikel 5 og 48 og af artikel 1 og 3 i forordning nr. 1612/68, dels at den sagsøgte myndigheds begrundelse og adfærd er ulogisk og selvmodsigende, for så vidt som vikariatet blev tildelt en lærer fra et andet universitet, hvilket er i strid med de prioritetskriterier, der er fastsat i artikel 12 i lov nr. 341.

10 Verona's Universitet har anført, at reglen om, at undervisningsvikariater kun kan gives til fastansatte lærere og »godkendte« forskningsmedarbejdere, ikke indebærer nogen forskelsbehandling på grundlag af nationalitet. Begrænsningen gælder nemlig uden forskel for alle statsborgere i medlemsstaterne, altså også italienske statsborgere, som ikke tilhører en af de to kategorier.

11 Ifølge den nationale ret har sagsøgerne imidlertid fremført en række bemærkninger, som kan rejse tvivl om, hvorvidt dette argument er holdbart. Retten henviser i forelæggelseskendelsen til følgende bemærkninger.

12 For det første var det indtil for ganske nylig kun italienske statsborgere, der kunne blive fastansatte lærere eller »godkendte« forskningsmedarbejdere. Først efter ikrafttrædelsen af statsministerens dekret nr. 174 af 7. februar 1994 kunne statsborgere fra andre medlemsstater blive ansat i de nævnte stillinger. Dekretet blev udstedt i medfør af artikel 37 i lovdekret nr. 29 af 3. februar 1993 og opstiller en liste over stillinger i den offentlige administration, der er forbeholdt italienske statsborgere. Listen omfatter ikke stillinger inden for undervisningssektoren.

13 For det andet er universitetslektorer i fremmedsprog parter i et ansættelsesforhold, der er indgået for ubestemt tid, og de udøver undervisningsfunktioner, der indholdsmæssigt svarer til dem, der udøves af undervisningsassistenter, eller i det mindste til dem, der udøves af forskningsmedarbejdere, sådan som det synes at

fremgå af artikel 28 i dekret nr. 382 af 11. juli 1980 fra republikkens præsident (herefter »dekret nr. 382«) og af forfatningsdomstolens dom nr. 284 af 23. juli 1987.

14 Endelig bemærker den nationale ret for så vidt angår betingelsen om, at forskningsmedarbejdere skal være »godkendte«, at en fornyelse af lektorers kontrakter for en periode ud over tre år, hvilket forudsætter en positiv bedømmelse af det udførte arbejde, ifølge sagsøgerne må sidestilles med, at betingelsen er opfyldt.

15 Tribunale amministrativo regionale per il Veneto har på denne baggrund udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal EØF-traktatens artikel 5 og 48 og artikel 1 og 3 i forordning (EØF) nr. 1612/68 af 15. oktober 1968 fortolkes således, at de er til hinder for, at det efter lovgivningen i en medlemsstat kun er nærmere angivne faggrupper som dem, der er fastsat i italiensk ret på grundlag af bestemmelser og administrativ praksis som de italienske, der kan få tildelt kurser og vikariater inden for universitetsundervisningen, mens universitetslektorer i fremmedsprog, som er ansat på ubestemt tid ved et italiensk universitet, ikke kan komme i betragtning?«

Formaliteten

16 Kommissionen har gjort gældende, at spørgsmålet ikke kan antages til realitetsbehandling.

17 Den har anført, at sagsøgerne i hovedsagen anfægter, at de ikke kan blive omfattet af faggrupperne fastansatte lærere eller »godkendte« forskningsmedarbejdere, hvilket de i henhold til de italienske regler skal være for at kunne deltage i udvælgelsesproceduren for vikarer. Efter de nævnte regler var det kun italienske statsborgere, der kunne komme i betragtning, hvilket er i strid med traktatens artikel 48, stk. 2.

18 De berørte personer kan imidlertid efter Kommissionens opfattelse ikke under en sag, der vedrører deres udelukkelse fra udvælgelsesproceduren for vikarer, påberåbe sig, at artikel 48, stk. 2, er tilsidesat, idet bestemmelsen savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand.

19 Domstolen er derfor ifølge Kommissionen ikke kompetent til at besvare spørgsmålet om, hvorvidt en bestemmelse som artikel 12 i lov nr. 341 er diskriminerende, fordi det tidligere ikke var muligt for andre end italienske statsborgere at blive fastansatte lærere eller »godkendte« forskningsmedarbejdere.

20 Den italienske regering finder det tvivlsomt, om spørgsmålet kan antages til realitetsbehandling. Ifølge regeringen har den nationale ret blot gentaget parternes faktiske og retlige argumenter uden forinden at have undersøgt og vurderet dem. I stedet for at forelægge Domstolen et spørgsmål vedrørende fortolkningen af fællesskabsretten anmoder den nationale ret i realiteten Domstolen om direkte at afgøre sagen.

21 Hvad først angår Kommissionens afvisningspåstand bemærkes, at den nationale ret ønsker oplyst, om traktatens artikel 5 og 48 og artikel 1 og 3 i forordning nr. 1612/68 kræver, at lektorer i fremmedsprog skal være blandt de faggrupper, der kan få tildelt vikariater, bl.a. under hensyntagen til, at lektorer, der er statsborgere i andre medlemsstater, indtil 1994 ikke kunne blive fastansatte lærere og forskningsmedarbejdere ved universiteter.

22 Da sagen for den nationale ret dels drejer sig om Verona's Universitets afvisning af at give sagsøgerne det omhandlede vikariat, dels om afgørelsen om at give vikariatet til en lærer fra et andet universitet, har det forelagte spørgsmål forbindelse med hovedsagen. De argumenter, Kommissionen har fremført i så henseende, drejer sig reelt ikke om, hvorvidt det præjudicielle spørgsmål er relevant, men om, hvorledes Domstolen bør besvare det.

23 Hvad endelig angår spørgsmålet om, hvorvidt forelæggelseskendelsen giver Domstolen de nødvendige faktiske og retlige oplysninger, for at den kan udføre sin opgave i henhold til traktatens artikel 177, bemærkes, at den nationale ret ganske vist ikke har givet en fuldstændig redegørelse for den for hovedsagen relevante lovgivning, men at Domstolen ikke desto mindre finder, at den råder over de oplysninger, der er nødvendige for at kunne give retten en relevant besvarelse.

Realiteten

24 Med spørgsmålet ønsker den nationale ret reelt at få oplyst, om traktatens artikel 5 og artikel 48, stk. 2, er til hinder for en national regel, hvorefter det kun er fastansatte lærere og »godkendte« forskningsmedarbejdere, men ikke lektorer i fremmedsprog, der er statsborgere i andre medlemsstater, der kan få tildelt vikariater inden for universitetsundervisningen.

25 Det skal indledningsvis bemærkes, at det er ufornødent at tage stilling hertil i relation til artikel 1 og 3 i forordning nr. 1612/68, da disse bestemmelser gennemfører det i traktatens artikel 48, stk. 2, hjemlede forbud mod forskelsbehandling uden at udvide det.

26 Sagsøgerne i hovedsagen gør for det første gældende, at det følger af traktatens artikel 5 og 48, at der skal gives lektorer i fremmedsprog adgang til udvælgelsesprocedurerne vedrørende vikariater, i betragtning af at de har været afskåret fra at blive fastansatte lærere eller forskningsmedarbejdere som følge af den betingelse om statsborgerskab, der indtil 1994 var gældende i henhold til en national regel, som var i strid med artikel 48.

27 Den italienske regering har anført, at sagsøgerne i hovedsagen ikke har godtgjort, at de har indgivet ansøgninger til sådanne stillinger, som er blevet afslået på grund af deres nationalitet. Regeringen har desuden henvist til, at den i sagen Kommissionen mod Italien, hvor der blev afsagt dom den 16. juni 1987 (sag 225/85, Sml. s. 2625), blot gjorde gældende, at det var foreneligt med artikel 48, stk. 4, at undtage forskere ved »Consiglio nazionale delle ricerche« (det nationale forskningsråd, herefter »CNR«) fra bestemmelserne om arbejdskraftens frie bevægelighed ud fra hensyn, der ikke vedrører universitetsforskere.

28 Det bemærkes i den forbindelse, at traktatens artikel 48, stk. 2, ifølge fast retspraksis har direkte virkning (jf. f.eks. dom af 4.12.1974, sag 41/74, Van Duyn, Sml. s. 1337). Hvad særlig angår adgangen til at arbejde som forsker ved CNR fastslog Domstolen i ovennævnte dom i sagen Kommissionen mod Italien, at sådanne ansættelser ikke kan betragtes som ansættelser i den offentlige administration som omhandlet i traktatens artikel 48, stk. 4.

29 Statsborgere fra andre medlemsstater kunne således indgive ansøgninger til stillinger som universitetsforskere og under henvisning til traktatens artikel 48 anfægte afvisningen af at give dem adgang til de pågældende udvælgelsesprocedurer.

30 Under alle omstændigheder kan det forhold, at den betingelse om statsborgerskab, der i henhold til italiensk lovgivning indtil 1994 krævedes opfyldt for, at ansøgere kunne få adgang til udvælgelsesprocedurerne vedrørende stillinger som fastansat lærer eller »godkendt« forskningsmedarbejder, var diskriminerende og således i strid med traktatens artikel 48, ikke i sig selv give de berørte personer grundlag for

at kræve adgang til vikariater. Hertil kræves nemlig, at de først skal være fastansatte lærere eller »godkendte« forskningsmedarbejdere, og den omstændighed, at en af betingelserne for at få adgang til udvælgelsesprocedurerne vedrørende sådanne stillinger er diskriminerende, medfører ikke, at de ikke skal igennem disse udvælgelsesprocedurer.

31 Dette indebærer dog ikke, at de berørte personer er afskåret fra at anlægge sag ved domstolene i overensstemmelse med de i henhold til national ret gældende processuelle regler og på de betingelser, der blev fastslået i dommen af 5. marts 1996 i sagen Brasserie du pêcheur og Factortame (forenede sager C-46/93 og C-48/93, Sml. I, s. 1029), med påstand om erstatning for de tab, de har lidt som følge af den omtvistede diskriminerende regel.

32 Sagsøgerne i hovedsagen gør for det andet gældende, at den omhandlede regel er diskriminerende, for så vidt som den afskærer lektorer i fremmedsprog, der er statsborgere i andre medlemsstater, fra at få tildelt vikariater, selv om det undervisningsarbejde, de udfører, i det væsentlige svarer til det, der udføres af undervisningsassistenter og forskningsmedarbejdere.

33 De henviser til, at sådanne lektorer i henhold til artikel 6, stk. 1, i lov nr. 349 af 18. marts 1958 har samme retlige og økonomiske status og samme karriereforløb som assistenter, og at Corte costituzionale i ovennævnte dom nr. 284 fastslog, at disse to faggruppers funktioner kan sidestilles, idet det i praksis havde vist sig, at lektorernes arbejde ikke kun omfatter øvelser i korrekt udtale af fremmedsprog. De gældende regler om de italienske universiteters organisatoriske opbygning omfatter ganske vist ikke længere faggruppen assistenter, men der findes fortsat regler herom i form af overgangsbestemmelser og i mange henseender gennem udtrykkelige henvisninger til reglerne om »godkendte« forskningsmedarbejdere.

34 Sagsøgerne i hovedsagen har desuden anført, at de i forbindelse med deres arbejde, som skal koordineres med de faste underviseres arbejde (hvilket også er tilfældet for så vidt angår forskningsmedarbejdernes arbejde), har en pædagogisk frihed og

løbende videreuddannes sprogligt i deres hjemland, og at de er i en helt anden situation end de grupper af medarbejdere, der ikke underviser.

35 De har endvidere gjort gældende, at reglen om, at lektorer i fremmedsprog ikke kan få tildelt vikariater, er så meget mindre berettiget, som grupperne »forskningsmedarbejdere« og »'godkendte' forskningsmedarbejdere« i henhold til artikel 16, stk. 1, i lov nr. 341 også omfatter »fastansatte assistenter« (»assistenti di ruolo ad esaurimento«) og endog »diplomteknikere«, der har bestemte kvalifikationer. Der gælder imidlertid for sidstnævnte medarbejdere — ligesom for lektorer — ikke nogen regel om, at de skal bedømmes med henblik på at blive »godkendt«, og Corte costituzionale har under alle omstændigheder allerede i den førnævnte dom nr. 284 fastslået, at lektorer og assistenter kan sidestilles.

36 Endelig er den omstændighed, at lektorer i fremmedsprog ansættes i henhold til privatretlige kontrakter, mens undervisningsassistenter og forskningsmedarbejdere er tjenestemænd, ifølge sagsøgerne en rent formel sondring, der ikke bør spille nogen rolle ved anvendelsen af de relevante fællesskabsbestemmelser.

37 Den italienske regering har anført, at det i forbindelse med planlægningen af undervisningen, der skal sikre, »at fakulteterne bedst muligt udnytter lærernes og forskningsmedarbejdernes undervisningskapacitet«, i overensstemmelse med artikel 12 i lov nr. 341 kan pålægges disse medarbejdere, at de ud over den undervisning, de allerede giver, og som er det væsentlige i deres ansættelsesforhold ved universitetet, giver yderligere undervisning i form af vikariater eller kurser. Sådanne kurser eller vikariater giver således ikke anledning til oprettelse af selvstændige stillinger.

38 Grunden til, at lektorer i fremmedsprog ikke i henhold til artikel 12 i lov nr. 341 er blandt dem, der kan tildeles kurser eller vikariater, er således ifølge den italienske regering, at der for deres vedkommende ikke ville være tale om en bibeskæftigelse, men om en hovedbeskæftigelse, der ville forudsætte, at der blev indgået et selvstændigt ansættelsesforhold.

39 Hvad angår det forhold, at en »godkendt« forskningsmedarbejder kan tildeles kurser og vikariater, finder den italienske regering, at dette er berettiget, fordi en sådan medarbejders faglige kvalifikationer efter tre års arbejde og »godkendelsen«, som forudsætter en positiv udtalelse fra et nationalt udvalg af professorer (artikel 31 i dekret nr. 382), indebærer, at han er egnet til at undervise på et kursus af sekundær betydning eller som vikar.

40 Den italienske regering har desuden i relation til lektorernes undervisningsmæssige kvalifikationer anført, at de ansættes i henhold til privatretlige kontrakter, uden en offentlig udvælgelsesprocedure, på grundlag af deres sproglige kundskaber, som de har erhvervet i et andet land, med henblik på at opfylde »de studerendes behov for praktiske øvelser« (artikel 28 i dekret nr. 382), og en fortsat ansættelse er ikke undergivet de samme betingelser som dem, forskningsmedarbejderne skal opfylde for at blive »godkendt«. Derimod omfatter forskningsmedarbejdernes undervisningsarbejde i henhold til artikel 32 i dekret nr. 382 foruden øvelser også samarbejde med de studerende i forbindelse med deres afsluttende opgaver, afprøvning af nye undervisningsmetoder og vejledning. Desuden nævnes der i artikel 32 videnskabelig forskning, hvorimod forskning ikke er omtalt i bestemmelserne om lektorerne i fremmedsprog. Videnskabelig forskning er imidlertid en nødvendig forudsætning for undervisningen, navnlig når der er tale om såkaldt tværgående fag såsom undervisning i moderne sprog.

41 Det følger heraf, at ansættelsesvilkårene og vurderingen af de faglige kundskaber for de to omhandlede gruppers vedkommende og karakteren af det arbejde, de i henhold til loven skal udføre, er forskellige. De i hovedsagen omhandlede regler er således ikke diskriminerende, da de to grupper ikke kan sammenlignes.

42 For så vidt angår den førnævnte dom fra Corte costituzionale har den italienske regering gjort gældende, at den bestemmelse, der blev kendt forfatningsstridig, indgår i et særligt regelsæt med henblik på, at bestemte grupper, hvis ansættelsesforhold er usikkert, indlemmes i gruppen forskningsmedarbejdere. Hvorvidt dette kan ske, afhænger af en bedømmelse af ansøgernes egnethed, som foretages af udvalg, der er sammensat af tre universitetslærere, hvoraf den ene udpeges af fakul-

tetsrådet og de andre af det nationale universitetsråd. Forud for den reform, der blev gennemført i 1980, var grupperne forskningsmedarbejdere og lektorer defineret anderledes.

43 Den italienske regering har tilføjet, at eftersom tildeling af et kursus eller et vikariat ikke medfører, at der indgås et ansættelsesforhold, er traktatens artikel 48, stk. 2, der drejer sig om adgangen til beskæftigelse, under alle omstændigheder irrelevant.

44 Kommissionen har anført, at for at det kan vurderes, om den omhandlede regel er diskriminerende, må det undersøges, om indholdet af det arbejde, der udføres af lektorer i fremmedsprog, er identisk med indholdet af det arbejde, der udføres af fastansatte lærere og »godkendte« forskningsmedarbejdere. Forelæggelseskendelsen giver imidlertid ingen oplysninger herom. Hvis sagsøgernes opfattelse tiltrædes, kunne der opstå former for forskelsbehandling i modsat retning, der er langt alvorligere end de her anfægtede. Der ville nemlig blive givet adgang til udvælgelsesproceduren vedrørende vikariater for personer (lektorer i fremmedsprog), der således ville blive behandlet gunstigere end forskningsmedarbejdere og de fastansatte lærere, idet lektorerne er ansat i henhold til privatretlige kontrakter og altså ikke har bestået en udvælgelsesprøve.

45 Hertil bemærkes indledningsvis, at den italienske regerings argument om, at den omhandlede regel ikke drejer sig om adgangen til beskæftigelse, og at artikel 48, stk. 2, derfor ikke er tilsidesat, ikke kan tiltrædes.

46 Det ligebehandlingsprincip, der fastslås i den nævnte bestemmelse, omfatter nemlig ikke kun adgangen til beskæftigelse, men også aflønning og øvrige arbejdsvilkår, dvs. også det forhold, at lektorer i fremmedsprog ikke kan få tildelt vikariater.

47 Ved vurderingen af, om en regel som den i hovedsagen omhandlede strider mod ligebehandlingsprincippet, skal det undersøges, om lektorer i fremmedsprog befinder sig i en situation, der kan sidestilles med undervisningsassistenter og »godkendte« forskningsmedarbejderes situation.

48 En medlemsstat kan fastsætte bestemmelser om, at vikariater, dvs. afløsning af lærere, der af en eller anden grund er forhindret i at undervise, i første række skal varetages af andre lærere, der har opnået adgang til at undervise på universiteter gennem offentlige udvælgelsesprocedurer, eller, hvis dette ikke er muligt, af »godkendte« forskningsmedarbejdere, der ud over at skulle igennem en offentlig udvælgelsesprocedure er undergivet en godkendelsesordning, dvs. en procedure, hvorved deres pædagogiske og videnskabelige kundskaber efter tre års virke skal anerkendes af et nationalt udvalg.

49 Et sådant valg, der hviler på den betragtning, at det kun gennem en offentlig udvælgelsesprocedure og den nævnte godkendelse kan sikres, at der ud fra bedømmelseskriterier, der er ens i hele landet, skaffes lærere, der har de kvalifikationer, der kræves for at kunne undervise på universiteter, kan ikke anfægtes under påberåbelse af, at lektorer i fremmedsprog og undervisningsassistenter og forskningsmedarbejdere har de samme arbejdsopgaver.

50 Selv om lektorerne i henhold til de med universiteterne indgåede kontrakter — som hævdet af sagsøgerne i hovedsagen — skal udføre et vist forskningsarbejde og således ikke blot skal opfylde »de studerendes behov for praktiske øvelser«, jf. definitionen af lektorernes arbejdsopgaver i artikel 28 i dekret nr. 382, skal det herudover godtgøres, at deres pædagogiske og videnskabelige kundskaber kan sidestilles med undervisningsassistenter og »godkendte« forskningsmedarbejderes.

51 En vurdering af disse kundskaber ville forudsætte, at udvælgelsesprocedurerne vedrørende vikariaterne, der er baseret på en undersøgelse af ansøgernes papirer, er af samme karakter som de offentlige udvælgelsesprocedurer, der ifølge den pågældende medlemsstat er det eneste middel, hvorved man kan få medarbejdere, der har kvalifikationerne til at undervise på universiteter. Sådanne udvælgelsesprocedurer, der dermed ville være en gentagelse af dem, der gennemføres med henblik på ansættelse af lærere og forskningsmedarbejdere, ville ikke være forenelige med en fornuftig forvaltning af universiteterne.

52 Det må herefter anerkendes, at »godkendte« forskningsmedarbejdere og lektorer i fremmedsprog som udgangspunkt ikke befinder sig i sammenlignelige situationer, og at en national regel som den i hovedsagen omhandlede dermed for så vidt ikke strider mod traktatens artikel 48, stk. 2.

53 En sådan regel vil imidlertid kunne være i strid med traktatens artikel 48, stk. 2, hvis den indebærer, at man sidestiller »godkendte« forskningsmedarbejdere med andre faggrupper, der kan få adgang til at undervise på universiteter uden at skulle igennem offentlige udvælgelsesprocedurer, og hvis pædagogiske og videnskabelige kundskaber ikke er undergivet en bedømmelse svarende til den, forskningsmedarbejderne er undergivet, og hvis reglen således giver disse faggrupper mulighed for at deltage i udvælgelsesprocedurerne vedrørende vikariater, mens lektorer i fremmedsprog, der efter italiensk lovgivning har samme status og udfører tilsvarende arbejdsopgaver, er afskåret herfra.

54 I den forbindelse skal der henvises til Domstolens faste praksis, hvorefter ligebehandlingsprincippet, der har fundet et særligt udtryk i traktatens artikel 48, stk. 2, ikke blot indebærer et forbud mod åbenlyse former for forskelsbehandling begrundet i nationalitet, men også mod alle skjulte former for forskelsbehandling, hvorved det samme faktisk bliver resultatet, selv om forskelsbehandlingen udøves på grundlag af andre formelle kriterier (jf. f.eks. dom af 30.5.1989, sag 33/88, Allué og Coonan, herefter »Allué I-dommen«, Sml. s. 1591, præmis 11).

55 Selv om en regel som den, der er nævnt i nærværende doms præmis 5, finder anvendelse uanset den pågældende arbejdstagers nationalitet, virker den navnlig til skade for arbejdstagere, der er statsborgere i andre medlemsstater. Som fastslået af Domstolen i præmis 12 i Allué I-dommen, fremgår det nemlig af de af den italienske regering fremlagte statistiske oplysninger, at kun 25% af lektorerne i fremmedsprog er italienske statsborgere.

56 Under disse omstændigheder vil en sådan regel, såfremt den ikke er objektivt begrundet, være uforenelig med traktatens artikel 48, stk. 2. Det er den nationale ret, der på baggrund af de faktiske og retlige omstændigheder i den for den verserende sag skal undersøge, om dette er tilfældet.

57 Det forelagte spørgsmål skal herefter besvares med, at traktatens artikel 5 og artikel 48, stk. 2, ikke er til hinder for en national regel, hvorefter det kun er fastansatte lærere og »godkendte« forskningsmedarbejdere, men ikke lektorer i fremmedsprog, der kan få tildelt vikariater inden for universitetsundervisningen, medmindre vikariater kan gives til andre faggrupper, der kan få adgang til at undervise på universiteter uden at skulle igennem offentlige udvælgelsesprocedurer, og hvis pædagogiske og videnskabelige kundskaber ikke er undergivet en bedømmelse svarende til den, forskningsmedarbejderne er undergivet, mens lektorer i fremmedsprog, der efter den nationale lovgivning har samme status og udfører tilsvarende arbejdsopgaver, er afskåret fra at få sådanne vikariater.

Sagens omkostninger

58 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Tribunale amministrativo regionale per il Veneto ved kendelse af 14. december 1995, for ret:

EF-traktatens artikel 5 og artikel 48, stk. 2, er ikke til hinder for en national regel, hvorefter det kun er fastansatte lærere og »godkendte« forskningsmedarbejdere, men ikke lektorer i fremmedsprog, der kan få tildelt vikariater inden for universitetsundervisningen, medmindre vikariater kan gives til andre faggrupper, der kan få adgang til at undervise på universiteter uden at skulle igennem offentlige udvælgelsesprocedurer, og hvis pædagogiske og videnskabelige kundskaber ikke er undergivet en bedømmelse svarende til den, forskningsmedarbejderne er undergivet, mens lektorer i fremmedsprog, der efter den nationale lovgivning har samme status og udfører tilsvarende arbejdsopgaver, er afskåret fra at få sådanne vikariater.

Gulmann Moitinho de Almeida Edward

Puissochet Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. november 1997.

R. Grass C. Gulmann

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling